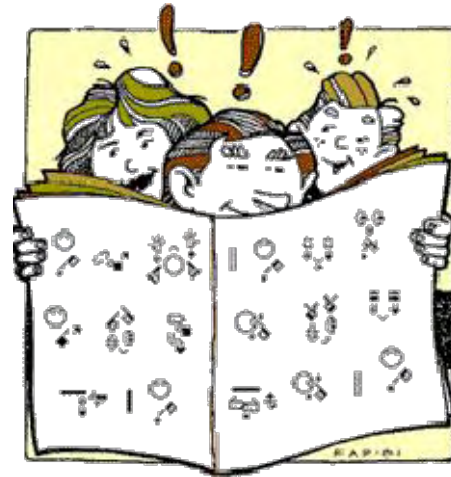

GebarenSchrift, wat is dat?

Inhoud

1. Inleiding: 2 talen.	P4
2. Model van Kurvers	p4
3. Waarom is een geschreven vorm van een gebarentaal hebben nog belangrijk?	p5
4. Wat is het verschil tussen signwriting en SignWriting ?	P6
5. Wat is SignWriting - GebarenSchrift?	P8
6. Een korte geschiedenis van GebarenSchrift (SignWriting). 1974-200...	P10
7. Hoe schrijf je gebaren op - hoe zit dat nu met GebarenSchrift?	P12
8. Grammatica van een gebarentaal neerschrijven.	P15
9. GebarenSchrift voor kinderen, is dat niet moeilijk?	P17
10. Hoe we GebarenSchrift gebruiken in de kleuterklas.	P18
11. GebarenSchrift in de lagere school.	P21
a) Spelling	p21
b) Zinsbouw	p23
c) Woordbouw	p25
d) Gebarenschat	p27
e) Begrijpend lezen	p27
f) Link tussen VGT en Nederlands	p29
12. Een groot misverstand!	P30
13. Project samenwerking met Valerie Sutton.	P30
14. Voorbeelden van werkblaadjes.	P32

Wat is
GebarenSchrift?

Met GebarenSchrift kan
je gebarenta(a)l(en) lezen...

Kan je gebarenta(a)l(en) schrijven...

...gebarenta(a)l(en) leren...

...gebarentaal onderzoeken...

...verhalen vertellen in gebarentaal...

1. Inleiding: twee talen.

Bilinguaal onderwijs kan verschillende visies of uitgangspunten hebben. Met bilinguaal onderwijs in Kasterlinden bedoelen we onderricht in **twee talen: Vlaamse Gebarentaal (VGT) en Nederlands**. De leerstof wordt in eerste instantie zoveel mogelijk via de eigen 'eerste' taal aangeboden. Daarnaast is er een belangrijk aanbod in de tweede taal.

Taalonderwijs wordt in 5 delen aangeboden in het Vlaamse lager onderwijs:

- spreken
- luisteren
- lezen
- schrijven
- taalbeschouwing (nadenken hoe taal gebruikt wordt door mensen)

Voor d/Dove kinderen staat er in de ontwikkelingsdoelen van het Vlaams ministerie van onderwijs dat dit taalonderwijs als volgt kan gebeuren:

http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/buitengewoon/buitengewoon_basis/index.htm

- gebaren/spreken
- visueel luisteren
- lezen *
- schrijven *
- taalbeschouwing

*Kasterlinden streeft ernaar de twee talen evenwaardig aan te bieden. Dit zou veronderstellen dat de leerlingen de 5 delen van het taalonderwijs dus in beide talen aangeboden krijgen.

2. Model van Kurvers:

A mondelijke beheersing van de moedertaal	C schriftelijke beheersing van de moedertaal
B mondelijke beheersing van de tweede taal	D schriftelijke beheersing van de tweede taal

Als je naar deze figuur kijkt, is van A naar D de snelste weg. Deze weg wordt ook tot nu toe de meeste d/Dovenscholen gebruikt. Maar deze weg is voor kinderen (of volwassenen) die nog niet kunnen lezen en schrijven weinig bruikbaar: met enkel een mondelinge beheersing van de moedertaal kan je niet goed leren lezen en schrijven in een tweede taal!

Welke mogelijkheid is dan wel goed? A-C-D-B: via de schriftelijke beheersing van de eerste taal kan het kind de tweede taal schriftelijk leren. Hiermee kan dan weer de spraak van de tweede taal geleerd worden (Kurvers, 1990).

3. Waarom is een geschreven vorm van een gebarentaal hebben nog belangrijk?

1. Het bevordert de **standaardtaal**.
 - a. Wanneer d/Dove kinderen gebarentaal leren schrijven, betekent dit dat men een schriftsysteem gebruikt in het onderwijs, wat zorgt voor een vlugge verspreiding.
 - b. Geschreven teksten worden door veel mensen gelezen, daarom is het belangrijk een standaardtaal te hebben.
 - c. Door de standaardtaal in een schrift te gebruiken krijgt deze een meer permanent karakter (Van Herreweghe, 2001).
2. Het is een goedkoper alternatief dan video's.
3. Het is praktischer dan video's, je kan het bijvoorbeeld meenemen op de trein, wat je met een video niet kan.
4. Het kan worden gebruikt voor alle vakken. Wanneer een kind bijvoorbeeld een les rekenen, WO, krijgt in VGT, krijgt het de schriftelijke neerslag ook in VGT. Dit zorgt voor een vlotter leerproces.
5. Ook zullen d/Dove kinderen die leren lezen in hun eerste taal een betere **eigenwaarde** ontwikkelen omdat dit hun gevoel van waardering over die taal bevordert (Van Herreweghe, 2001).
6. **taalbewustzijn**.* over VGT kan via GebarenSchrift ontwikkelt worden.

*Taalbewustzijn: <http://www.taalsite.nl/lexicon/Taalbewustzijn/>

Onder taalbewustzijn wordt verstaan dat kinderen in staat zijn taal tot 'object van hun denken' te maken. Ze moeten kunnen omgaan met begrippen als verhaal, zin, woord en klank.

In het Vlaamse taalonderwijs zien we dat kinderen op 5 jarige leeftijd reeds met taalbewustzijn beginnen om te gaan in de vorm van ontluikende geletterdheid. Leren lezen en schrijven start op 6 jaar in de lagere school. Na 6 jaar taal zien, ondergaan en zelf gebruiken komt taalbewustzijn meer en meer op de voorgrond.

Er zijn verschillende methodes om kinderen te leren lezen in omloop. Het einddoel is steeds het bekomen van begrijpend lezen.

Taalbewustzijn voor d/Dove kinderen, in welke taal?

In de meeste scholen probeert men taalbewustzijn te ontwikkelen via de tweede taal. In de meeste gevallen is dat het Nederlands. Taalbewustzijn via de eerste taal, VGT, aanleren kan onder andere door het gebruik van GebarenSchrift. Taalbewustzijn in je eigen taal: hier komen we terug op het gevoel van eigenwaarde dat zo belangrijk is voor zowel jonge kinderen als volwassenen.

Begrippen zoals verhaal, zin, gebaar (woord) en parameter (letter) worden met gebruik van GebarenSchrift opgeschreven en onderwezen.

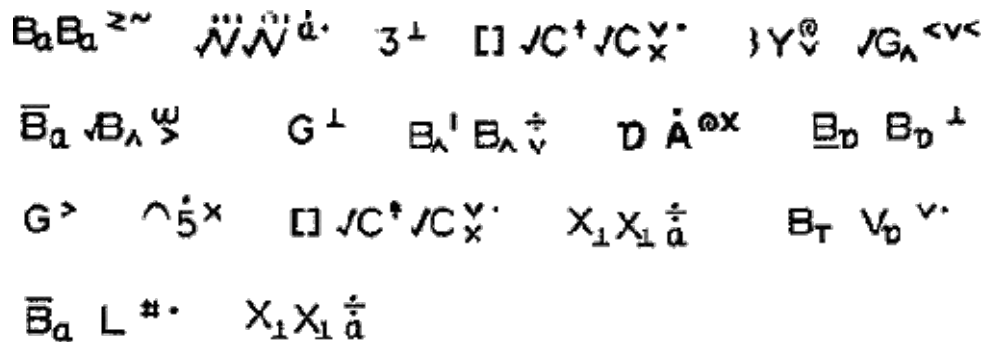
Hoe dat praktisch in zijn werk gaat is te vinden bij "11. GebarenSchrift in de lagere school".

4. Wat is het verschil tussen signwriting en SignWriting?

Er bestaan verschillende manieren om een gebarentaal op te schrijven. To write a sign, signwriting dus.

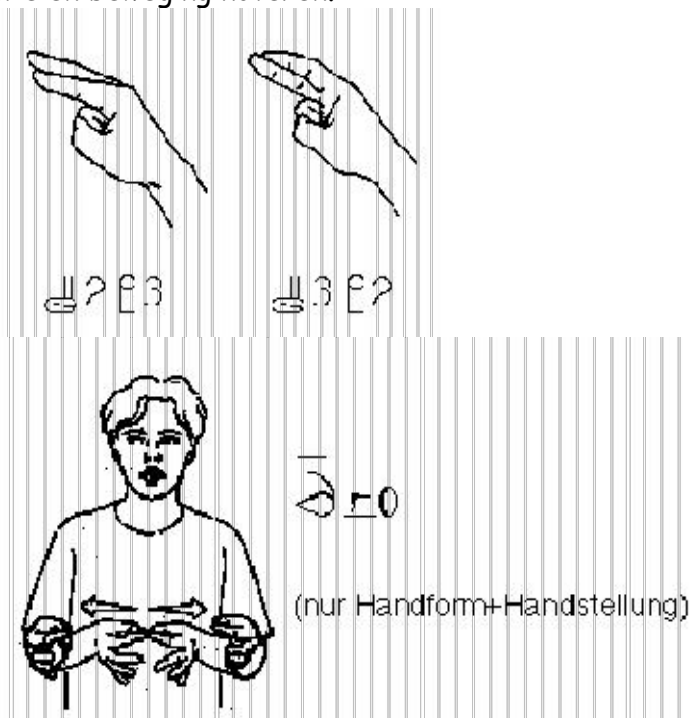
The Stokoe System:

'The Stokoe System' is afkomstig van de naam van de uitvinder, William Stokoe. Zijn pilootwerk 'Sign Language Structure' bracht het bestaan van Gebarentalen voor het eerst aan de orde bij linguïsten. Door het gebruik van symbolen om stukken van de Amerikaanse Gebarentaal voor te stellen, maakte hij het mogelijk om aan te tonen hoe deze delen samen horen en linguïstische structuren vormen die identiek zijn aan die van gesproken talen.

HamNoSys:

HamNoSys werd ontwikkelt door een groep horende en Dove mensen als een wetenschappelijk/onderzoeks middel en maakte een eerste publicatie mogelijk in 1989. Het doel van HamNoSys, anders dan SignWriting, is nooit alledaagse communicatie geweest. De bedoeling was om onderzoek te doen en zou op elke Gebarentaal toepasbaar moeten zijn. Het bestaat uit 200 symbolen die de parameters: handvormen, oriëntatie, locatie en beweging noteren.

GLOSS:

Dit systeem wordt in vele boeken en gebarentaalonderwijs aan volwassenen gebruikt. Het principe is dat je een gebaar door een woord voorstelt.

'appel' stelt het gesproken woord voor. 'APPEL' stelt een gebaar voor.

'A-P-P-E-L' wil zeggen dat er met vingerspelling gewerkt wordt. Zo worden zinnen in de grammatica van de gebarentaal die het voorstelt geschreven. Symbolen geven aan of het om een vraag gaat en waar de non-manuele markeerder komt.

j-n

INDEX2 SCHOOL GAAN INDEX2
'Ga jij naar school?'

neg

INDEX1 TAS VERGETEN INDEX1
'Ik ben de tas niet vergeten.'

SignWriting (GebarenSchrift voor de Vlamingen :)

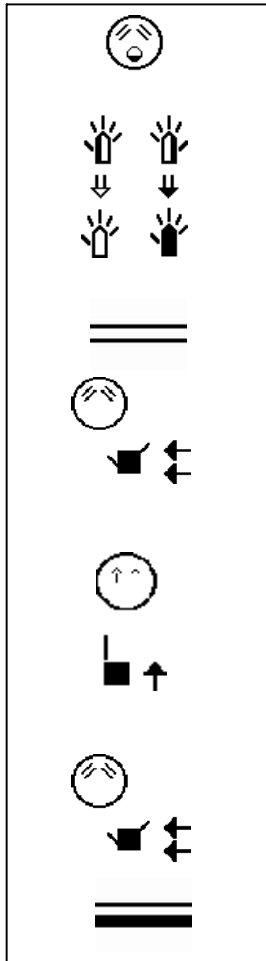
In tegenstelling tot andere notatiesystemen is GebarenSchrift vooral een zeer visueel systeem. Er worden ook geen woorden gebruikt om de gebaren op te schrijven.

GebarenSchrift kopieert als het ware exact het uitzicht en de beweging van de gebaren. Bijna alle details van een gebaar kunnen worden weergegeven: niet alleen de handvorm, de oriëntatie, de beweging en de articulatieplaats; maar ook de gelaatsuitdrukkingen en andere non-verbale elementen, zoals de snelheid waarmee een gebaar wordt gemaakt.

In Kasterlinden kiezen we voor dit laatste, SignWriting van Valerie Sutton.

5. Wat is SignWriting - GebarenSchrift?

GebarenSchrift is een notatiesysteem dat visuele symbolen gebruikt om de handvormen, bewegingen en expressies op het gelaat van een gebarentaal weer te geven.

Het is een 'alfabet', een lijst van symbolen die gebruikt worden om welke gebarentaal dan ook neer te schrijven.

Het alfabet voor GebarenSchrift kunnen we vergelijken met het alfabet dat we gebruiken om Nederlands te schrijven, het Romeins alfabet. (figuur 3)

Met dit alfabet kunnen we veel verschillende gesproken talen noteren. Op enkele uitzonderingen na kunnen de meeste basissymbolen gebruikt worden om zowel Engels, Deens, Duits, Frans of Spaans neer te schrijven.

De symbolen in het Romeins alfabet zijn universeel, de talen die ermee geschreven worden niet.

Op dezelfde manier zijn de symbolen in het GebarenSchrift alfabet internationaal en kunnen gebruikt worden om Amerikaanse Gebarentaal, Deense Gebarentaal, Noorse Gebarentaal, Vlaamse Gebarentaal, Nederlandse Gebarentaal - elke gebarentaal die je verkiest op te schrijven.

GebarenSchrift maakt het mogelijk om boeken, kranten, tijdschriften, woordenboeken en literatuur te produceren in gebaren. Het kan gebruikt worden om gebaren te leren en de grammatica van een gebarentaal aan te brengen bij beginnelingen, het kan ook gebruikt worden in andere vakken zoals wiskunde, geschiedenis of Nederlands voor gevorderde gebaarders en gebruikers van GebarenSchrift.

Voorbeelden van geschreven talen

تضم هذه الائمة 50 عنوانا مقسمة كالتالي:

- 5 عناوين عن الإيدز.
- 3 عناوين عن الاستعاقات الأولية.
- 2 عنوانان عن العافية الشهوية.
- 4 عناوين الحياة الجنسية.
- 4 عناوين عن العقم.
- 7 عناوين عن تربية الأطفال.
- 3 عناوين عن القلق والأمراض النفسية الأخرى.
- 7 عناوين عن مضار التدخين والإدمان.
- 2 عنوانان عن الحمل.
- 13 عنوان عن أمراض أخرى مختلفة.

هذه العناوين يمكن أن تقرأ أو تستعمل من قبل
الآباء والعاملون في مراكز الصحة .
تم إعداد هذه اللائمة من قبل المركز الثقافي .
جميع هذه العناوين قد قدمت للمكاتب من قبل المركز، كما
أنه يمكن شراؤها من محلات بيع الكتب العربية للوجودة في مولنا.

Arabisch schrift lees je van rechts naar links.
(figuur 1)

Soms wordt Chinees schrift van boven naar beneden
geschreven. (figuur 2)

*De wereld is klein,
maar ik zou hem niet willen stofzuigen.*

Nederlands, Engels, Duits, ... wordt van links naar
rechts geschreven. (figuur 3)

6. Een korte geschiedenis van GebarenSchrift (SignWriting). 1974- 200...

Dance writing: neerschrijven van danspassen. 1966-1974

GebarenSchrift komt van 'Dance Writing'. Het stamt af van een 'beweging noterend systeem'. Het werd niet opgericht vanuit een voorkennis van gebaren of gebarentalen. Het is ook niet verbonden aan één gebarentaal, maar kan allen noteren met dezelfde symbolen.

Met andere woorden, je moet de betekenis van de gebaren niet kennen om ze op te schrijven. Aangezien het systeem 'lichaamsbewegingen' noteert.

Valerie Sutton, een 15 jarige Amerikaanse, was een professionele ballerina in training. Zij vond een notatie systeem met een stokfiguur uit om balletpassen op te schrijven voor eigen gebruik.

1970-1972

Sutton verhuist naar Kopenhagen, Denemarken, op 19 jarige leeftijd om er met de leerkrachten van het Ryaal Deens Ballet te werken. Op dat moment werden de wereldbekende passen van het Deens Ballet, 'de Bournonville Schools' genaamd, vergeten door gebrek aan notatie. Sutton gebruikte haar eigen dans notatie systeem om deze historische passen en dansen te bewaren. Het project stimuleerde de verbetering van dit schrijfsysteem.

December, 1973

'Sutton Movement Shorthand - The Classical Ballet Key - Key One: door Valerie Sutton.' Dit waren de eerste 'DanceWriting' tekstboeken, handleidingen. Het is een historische weergave van hoe het systeem oorspronkelijk werd uitgevonden en ontwikkelt. Binnen één jaar na publicatie, waren deze al verouderd door de verbeteringen in het systeem.

Herfst, 1974

Een Deens krantenartikel dat over DanceWriting gaat, stimuleert de ontwikkeling van SignWriting (GebarenSchrift). Gebarentaalonderzoekers aan de universiteit in Kopenhagen lezen erover en vragen om een demonstratie.

In 1974, Lars von der Lieth, en zijn researchteam aan de universiteit van Kopenhagen, hadden behoefte aan een manier om gebaren en gestes op te schrijven. Ze vroegen Sutton om enkele bewegingen van een video opname te noteren. Dit was het begin van SignWriting.

Natuurlijk zag GebarenSchrift er toen niet uit zoals het er nu uit ziet. Nu is GebarenSchrift getest en wordt gebruikt door verschillende groepen van mensen.

Het systeem verbeterde door de jaren heen. Maar in 1974 was GebarenSchrift eigenlijk DanceWriting vanaf de heupen opwaarts, met enkele verschillen.

Herfst, 1976

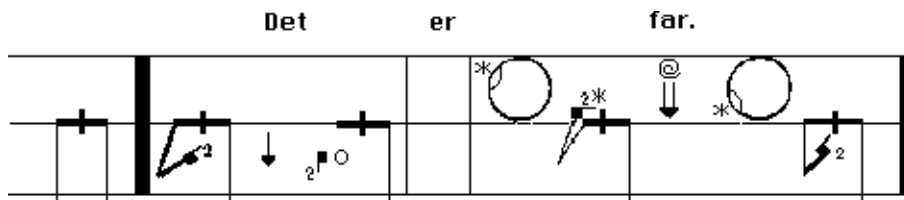
Voorbeelden van notaties in Deense Gebarentaal.

Dit voorbeeld toont Suttons eerste poging om Deense Gebarentaal te noteren.

Zoals je kan zien, een stokfiguur wordt getekend: met schouders, armen en handen.

Bewegingen van links naar rechts op de pagina, elke positie apart.

De zin is: 'dat is vader'.

Later ontwikkelt Valerie Sutton SignWriting verder in Amerika met de hulp van en gespecialiseerd team.

Dove onderzoeker en leerkracht Lucinda O'Grady Batch vormde 'the Deaf Action Committee for SignWriting' - het Doof Actie comité voor GebarenSchrift - onder het toezicht van het centrum voor Sutton Movement Writing, in 1986. Het doel van het DAC is om leden van de Doven gemeenschap aan te moedigen om bij te dragen tot de verdere ontwikkeling van SignWriting. Het systeem ontwikkelt zich verder door gebruik. DAC leden werken aan woordenboeken, instructie video's en literatuur als er sponsoring is.

Een website wordt opgericht: www.signwriting.org. Waar lessen kunnen gedownload worden, leerkrachten elkaar kunnen helpen, een 'e-mail lijst' waar vragen en discussies over SignWriting worden gevoerd...

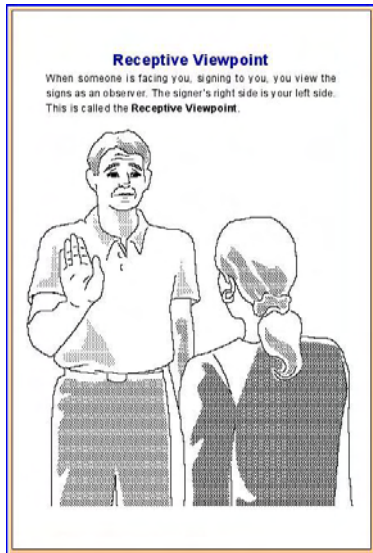
GebarenSchrift wordt nu in meer en meer landen gebruikt, zowel voor onderzoek als in het onderwijs aan d/Dove kinderen of horende volwassenen.

(Onder andere in: Frankrijk, Spanje, Italië, Engeland, Ierland, Polen, België, Japan, Amerika, Brazilië, Zuid-Afrika, Duitsland, enz...)

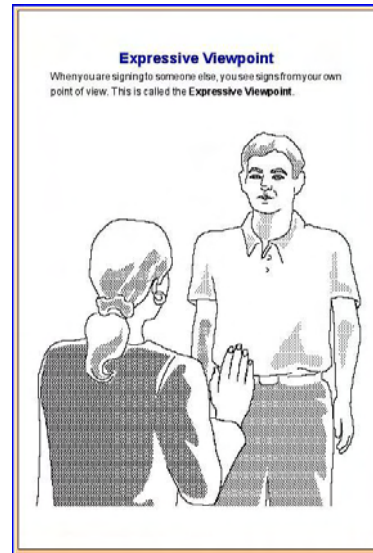
7. Hoe schrijf je gebaren op - hoe zit dat nu met GebarenSchrift?

Het perspectief:

Een gebaar kan je op 2 manieren zien, namelijk vanuit een receptief of een expressief gezichtspunt. Bij een receptief gezichtspunt zie je de gebaren die iemand anders maakt en bij een expressief gezichtspunt zie je de gebaren die je zelf maakt.

receptief

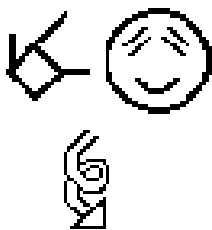

expressief

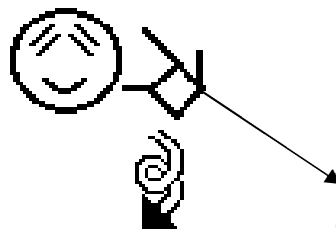
Ik kijk naar de andere zijn gebaren.

Ik kijk naar mijn eigen gebaren.

Bij GebarenSchrift worden alle gebaren genoteerd vanuit een expressief gezichtspunt, je schrijft dus de gebaren neer zoals je ze zelf uitvoert: je kijkt dus naar je eigen handen! Als je bijvoorbeeld een gebaar aan de linkerzijde van je hoofd maakt, schrijf je dat ook aan de linkerzijde neer.

Goudlokje met linkerhand

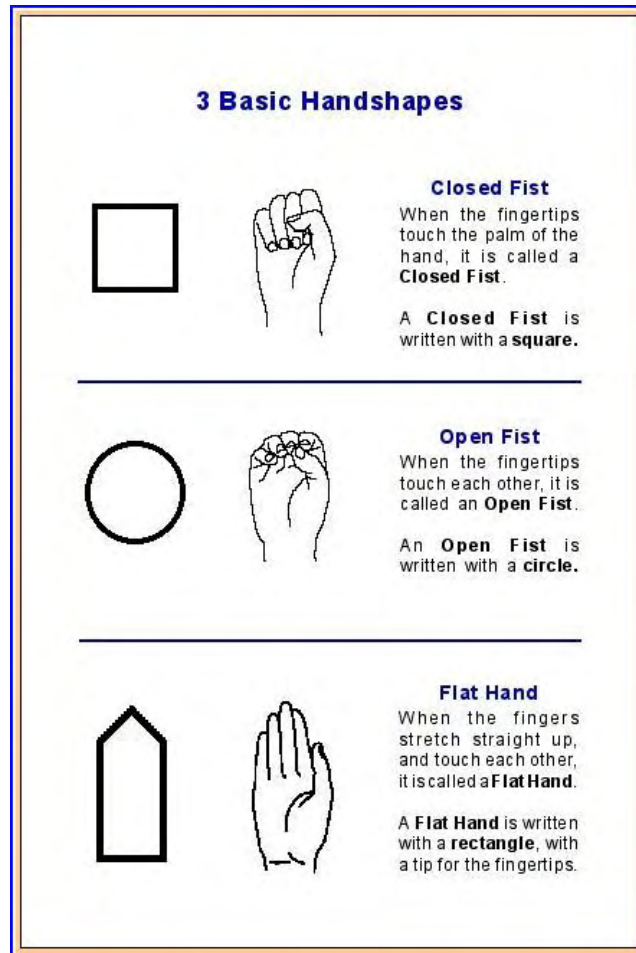

Goudlokje met rechterhand

dit is de handvorm

3 basishandvormen:

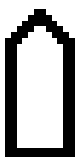
De 3 onderstaande handvormen worden de 'basishandvormen' genoemd, alle andere handvormen zijn eigenlijk 'varianten' op één van deze 3.

Als de vingertoppen de handpalm raken, spreekt men over een gesloten vuist. Deze wordt voorgesteld door een vierkant.

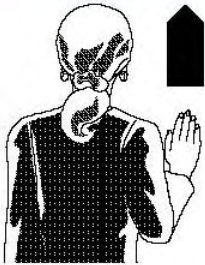
Als de vingertoppen elkaar raken, spreekt men over een open vuist. Deze wordt voorgesteld door een cirkel.

Wanneer de vingers gestrekt zijn en elkaar raken, spreekt men over een vlakke hand. Deze wordt voorgesteld door een uitgerekte vijfhoek.

Palm en rug van de handen (oriëntatie)

Wanneer je bij het maken van een gebaar de rug van je hand ziet, wordt het figuurtje zwart gekleurd, zie je de handpalm, dan blijft de figuur wit. Indien je de zijkant van je hand ziet, wordt de ene helft van het symbool zwart gekleurd, de andere wit. Een vlakke hand kan je bijgevolg zo op 3 verschillende manier waarnemen en afbeelden:

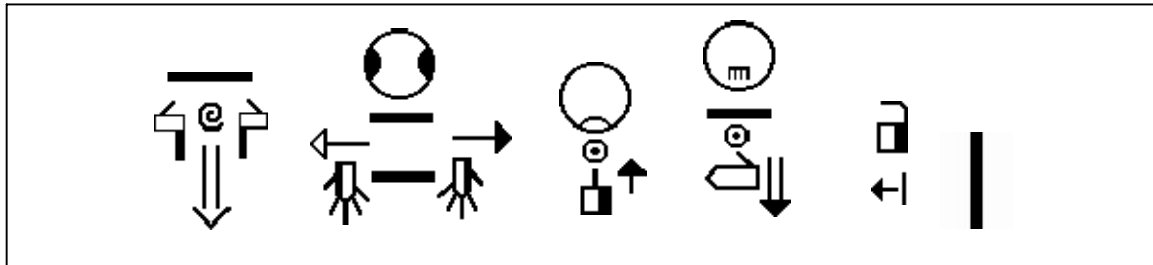
<p>The Expressive Viewpoint</p> <p>Read and write signs as if you are looking at your own hands, from your own perspective.</p> <hr/> <p>Palm of Hand</p> <p>When you see the palm of your hand, while you are signing, the symbol for the hand will be white, or hollow.</p> <p>The palm of the hand is always written with a white, hollow symbol.</p> 	<p>Side of Hand</p> <p>When you see the side of your hand while you are signing, the symbol for the hand will be half black and half white.</p> <p>The white part of the symbol shows where the palm of the hand faces. The dark part represents the back of the hand.</p> <hr/> <p>Back of Hand</p> <p>When you see the back of your hand while you are signing, the symbol will be black, or filled-in.</p> <p>The back of the hand is always written with a black, filled-in symbol.</p>
---	--

Wil je meer weten over de technische aspecten van hoe je GebarenSchrift schrijft? Je kan het boek 'SignWriting in de Vlaamse Gebarentaal' bestellen bij:

Fevlado-Diversus (www.fevlado.be)
Coupure Rechts 314
9000 Gent
E-mail: verkoopdienst@fevlado.be

8. Grammatica van een gebarentaal neerschrijven.

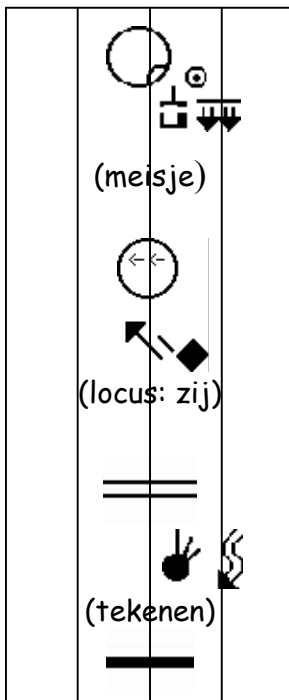
GebarenSchrift wordt van boven naar beneden in kolommen geschreven. (in tegenstelling tot gesproken talen die meestal horizontaal worden geschreven) Ons lichaam bevindt zich immers rechtop als we gebaren en dan is het gemakkelijk de gebaren ook verticaal neer te schrijven. Verder kan er op die manier ook beter tegemoet gekomen worden aan de ruimtelijke grammatica van gebarentalen.

Welke van de 2 is het duidelijkste?

	(man)
	(dik)
	(niet)
	(graag)
	(komen)
	.

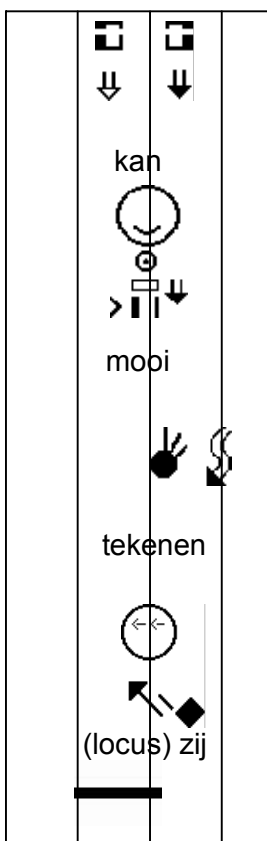
Elke kolom wordt verdeeld door drie denkbeeldige verticale lijnen. De middelste lijn geeft dan het midden van het lichaam in neutrale positie aan. Als de gebaren geproduceerd worden voor het lichaam, worden die dan ook in het midden neergeschreven. Zo kan er ook met lokaliseren gewerkt worden.

Bijvoorbeeld bij de zin: 'Zij tekent'.

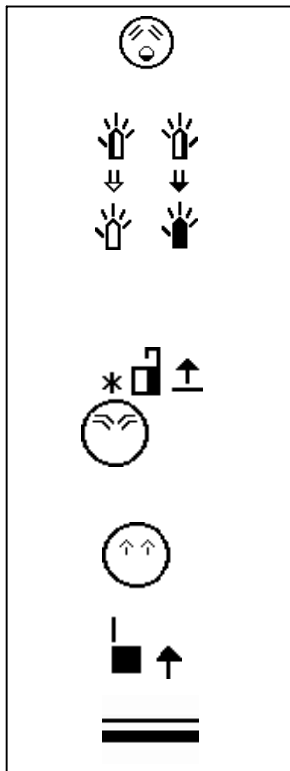
Je ziet dat de gebarenvolgorde heel anders is dan in het Nederlands. De 3 lijnen maken duidelijk welke hand je gebruikt, rechts of links. En in deze zin wordt gebruik gemaakt van lokaliseren.

In het Nederlands zeg je het woord 'zij' en dan weet je onmiddellijk dat het over een meisje gaat. Als je in Vlaamse Gebarentaal (VGT) wijst naar een punt in de gebarenruimte, gaat de gesprekspartner niet weten of je over een meisje, een jongen, een oude man of een vrouw bezig bent. Daarom wordt in VGT steeds eerst het gebaar voor de 'referent' (diegene of datgene waarover je iets vertelt) gemaakt en dan wijs je naar een punt links of rechts of voor je om later in het gesprek de referent terug aan te halen gewoon door te wijzen naar dat punt.

'Zij kan mooi tekenen'.

9. GebarenSchrift voor kinderen, is dat niet moeilijk?

Dit is misschien een vraag die veel mensen stellen.

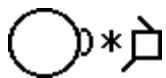
Is het moeilijk om te leren? Is het geen tijdverlies? Leren kinderen het snel?

Net zoals voordien kunnen we het misschien vergelijken met Nederlands, het Romeins alfabet.

Denk je dat het moeilijk is voor horende kinderen om in het eerste leerjaar een klank aan een letter te koppelen? Klanken die ze elke dag gebruiken in duizenden woorden. Als ze eenmaal de afspraken en de symbolen kennen, wat is dan de volgende stap?

Denk je dat het moeilijk is voor hen om een woord letter per letter uit te spreken en het woord te begrijpen omdat ze het horen uitspreken?

Stel je eens voor dat je elke dag van 's morgens tot 's avonds VGT gebruikt. Je kent elk gebaar door en door. Hoe moeilijk zou het zijn voor jou om dit te ontcijferen?

Wat denk je dat dit is? Wat zie je er zelf in?

Je ziet misschien een hoofd en een oor?

Het is het Vlaams gebaar voor 'telefoon'.

het hoofd met een oor

de handvorm

* dit stelt een aanraking voor

Probeer nu zelf eens antwoord te geven op de vraag: is het moeilijk om GebarenSchrift te leren?

10. Hoe we GebarenSchrift gebruiken in de kleuterklas.

In de kleuterklas is het niet de bedoeling dat de kinderen het GebarenSchrift al volledig zelfstandig lezen. Het is eerder de bedoeling dat ze de verschillende woorden die ze zullen aangeleerd krijgen ook al in GS hebben gezien, en ermee kennis gemaakt hebben.

Sommige kinderen kunnen bepaalde woorden/gebaren echt al lezen. Ze herkennen de woorden/gebaren globaal.

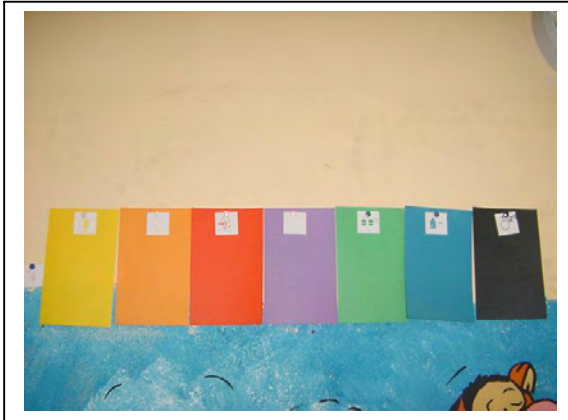
1. Elke dag bekijken we de kalenders, welke dag zijn we? Wat gaan we doen? Welke dag zijn we morgen?... Deze kalenders worden in GebarenSchrift aangeboden.

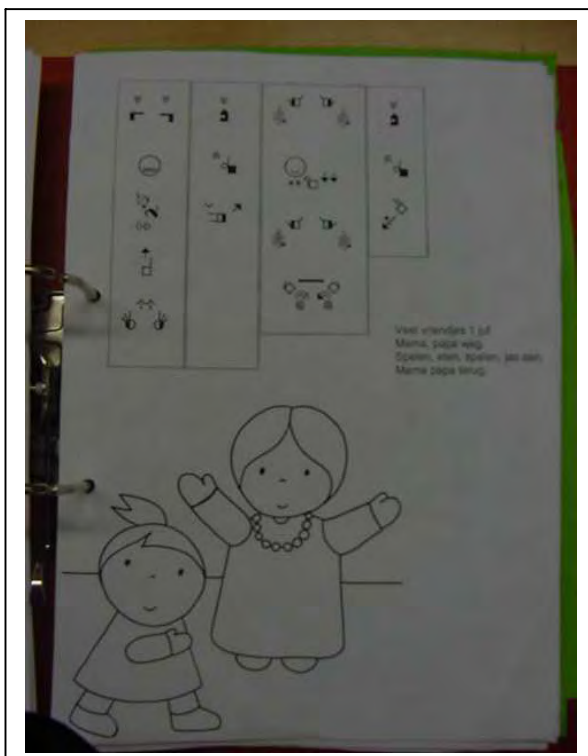
2. De thema's worden aan de hand van de flap over aangeboden, hierbij wordt GS genoteerd.

3. Als er iets aan de muur wordt gehangen, kan er GS bij genoteerd worden. Vb: thema voeten, we hebben met ons voeten gestempeld, deze hangen aan de muur en in GS wordt er "voeten" bij geschreven. Of thema kleuren, de kleuren hangen aan de muur en in GS worden ze benoemd.

4. Een versje kan zowel in gebarentaal als in het Nederlands aangeboden worden, het opschrijven daarvan gebeurt dan ook in GS of in Nederlands.

5. De namen van de kinderen worden zowel in GS als in het Nederlands opgeschreven.

6. Alle meubeltjes hebben een label in geschreven Nederlands of in GS.

11. GebarenSchrift in de lagere school.

Lessen: woordbouw, spelling, zinsbouw, begrijpend lezen, woordenschat...

En het gaat voor één keer niet over Nederlands. Al deze lessen kunnen ook in VGT gegeven worden. Spelling in VGT over VGT... maar hoe?

a) Spelling: Wat zijn parameters?

Als men kijkt naar het Nederlands dan zijn woorden niet de kleinste bouwstenen van een gesproken taal, woorden zijn samengesteld uit kleinere delen die zelf geen betekenis hebben. Het Nederlands woord "glas" bvb. is samengesteld uit de betekenisloze deeltjes /g/, /l/, /a/ en /s/. Ook gebaren bestaan uit kleinere betekenisloze elementen, namelijk parameters. Elk gebaar is opgebouwd uit 4 parameters:

- de articulatieplaats = de plaats waar het gebaar wordt uitgevoerd
- de oriëntatie
- de handvorm
- de beweging

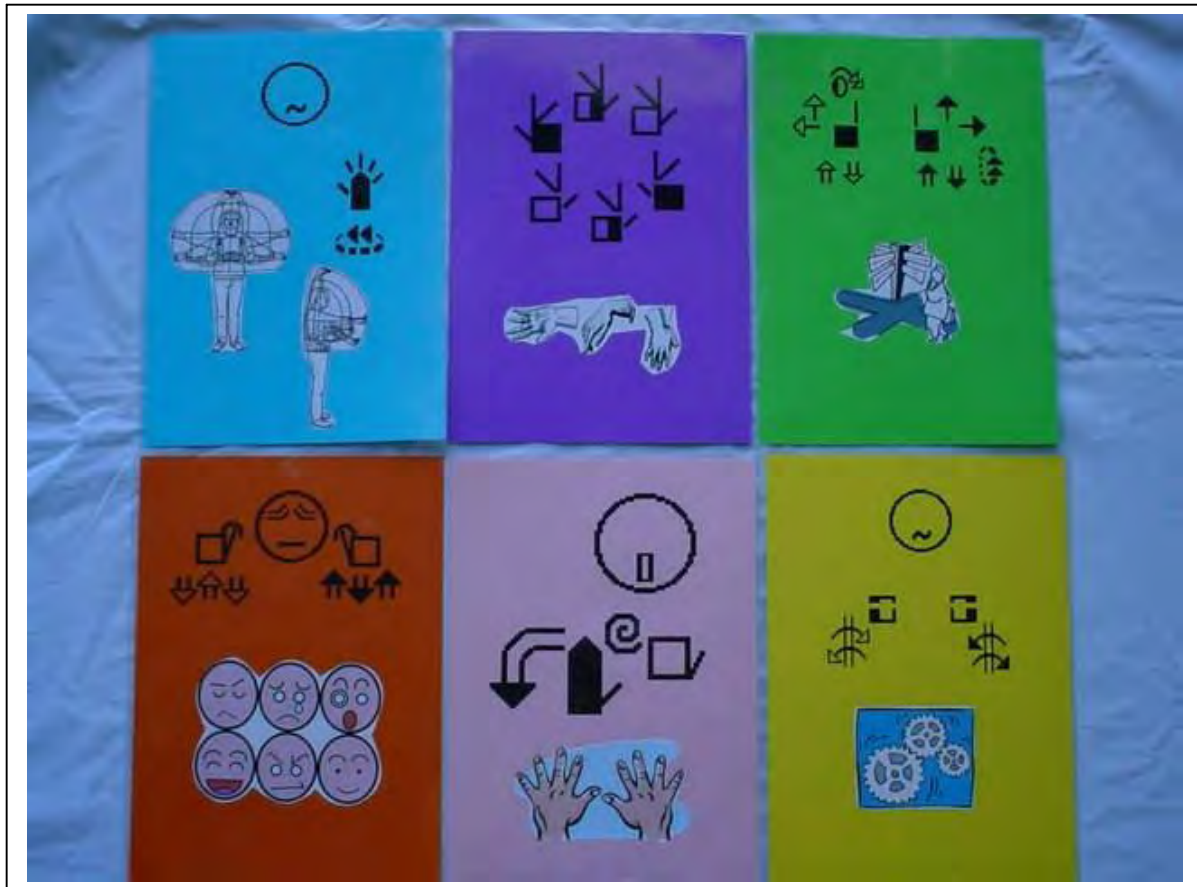
Gebaren kunnen dus worden beschreven als bestaande uit 4 delen. Bij het vormen van het Vlaamse Gebaar ANTWERPEN bvb. zien we

	<ul style="list-style-type: none">• de handvorm is een A-hand• de plaats is naast het lichaam, ongeveer op schouderhoogte• de beweging is heen en weer vanuit de pols• en de oriëntatie is de handpalm weg van het lichaam
---	---

(website Vlaams Gebarentaal Centrum - http://www.vgtc.be/def_frmgebarentaal_bottom.htm)

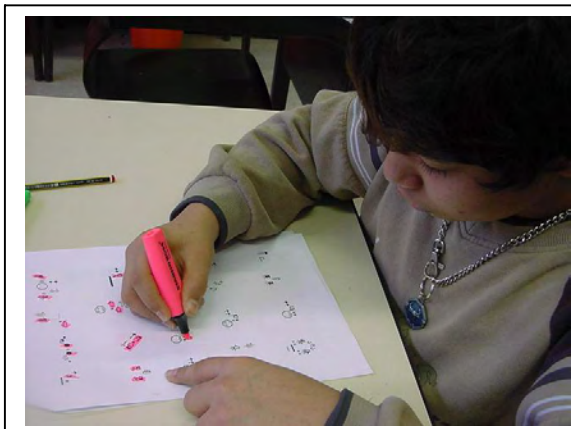
Als we dit aanleren bij de kinderen kan je het dus vergelijken met een les spelling aan horende kinderen.

Om het voor de kinderen begrijpelijker te maken, geven we elke parameter een kleur. (zie foto)

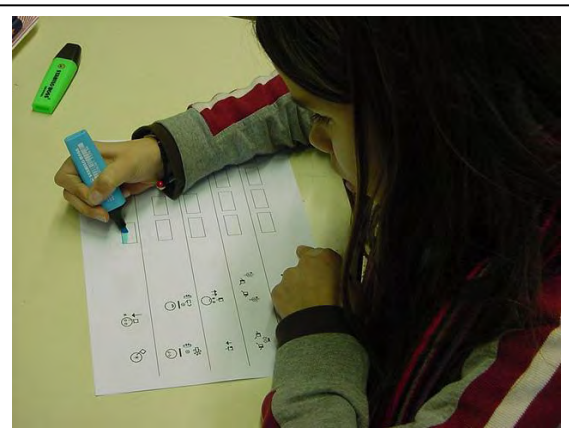

(van links naar rechts en van rechtsonder naar linksonder)

- de articulatieplaats is blauw
- de oriëntatie is paars
- de beweging hebben we opgedeeld in bewegingen. De beweging van het gebaar, de richting is groen en de bewegingen van pols en vingers, dat krijgt een gele kleur
- de handvorm is roos
- de non-manuele markeerder/ mimiek is oranje.

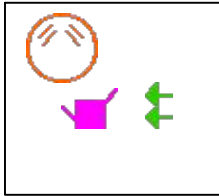
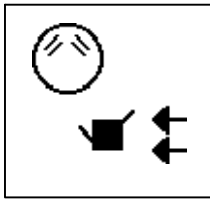

de juiste parameter kleuren

het verschil tussen 2 gebaren aanduiden

Wat we dan bijvoorbeeld doen als oefening bij de leerlingen is hen een gebaar geven zoals het Vlaamse Gebaar voor 'wat?'.

Dit gebaar krijgen ze op hun papier. Ze moeten eerst en vooral weten wat het betekent. Dan moeten ze de parameters de juiste kleuren geven.

Mimiek-wenkbrauwen omhoog-oranje/ handvorm - roos, richting - groen.

Op deze manier is het gemakkelijk om GebarenSchrift stapsgewijs met de leerlingen te analyseren. Ze leren zo ook kleine verschillen opmerken en gebaren opbouwen. Het zoeken van die kleine verschillen tussen 2 gebaren verloopt als volgt: (de twee gebaren verschillen maar in één of 2 parameters.)

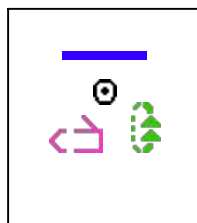

boos

blij

⊙ dit is de aanraking

Zoals je ziet is het enkel de handvorm die anders is. De articulatieplaats is hetzelfde zoals ook de beweging.

Door de leerlingen de parameters te laten kleuren kunnen ze beter verwoorden wat er verschillend is aan deze 2 gebaren. Door de gebaren niet slechts te tonen in de les, maar door ze op te schrijven is het voor de leerlingen héél visueel wat bedoeld wordt.

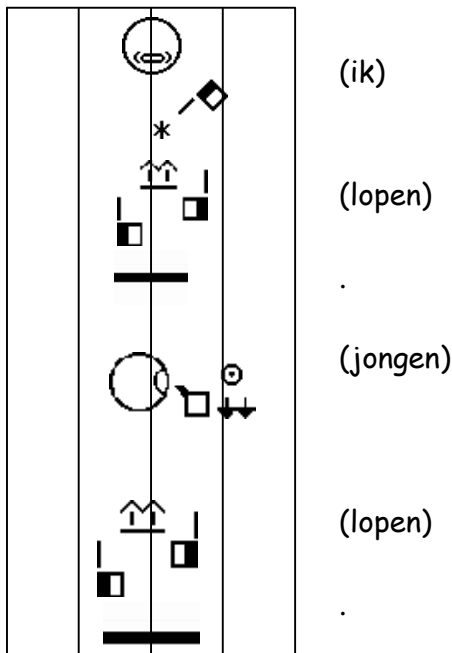
b) Zinsbouw.

Zoals eerder uitgelegd kunnen zinnen in VGT neergeschreven worden. De kinderen kunnen boeken lezen in GebarenSchrift... spijtig genoeg zijn die er niet in overvloed. We gebruiken zinnen in de lessen grammatica om de kinderen het concept van wat een zin inhoud en uit welke delen een zin kan bestaan bij te brengen. Hoe kan je weten wat een onderwerp is of een werkwoord in het Nederlands (je tweede taal) als je niet weet wat het is in je eerste taal, VGT?

c) Woordbouw: hoe woorden veranderen als je ze in een zin zet.

Als je in het Nederlands een werkwoord in een zin zet is de vervoeging afhankelijk van de persoon.

- ik loop
- de jongen loopt

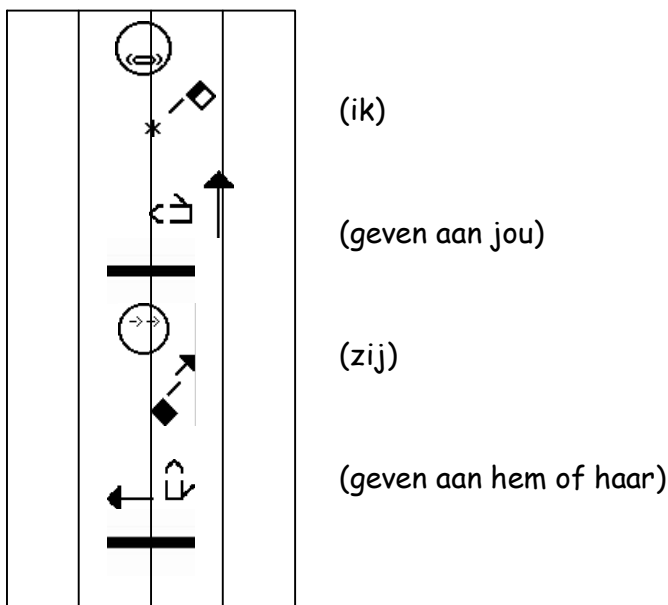
(ik)

(lopen)

(jongen)

(lopen)

Ook hier weer een groot verschil tussen VGT en Nederlands. Alhoewel...

(ik)

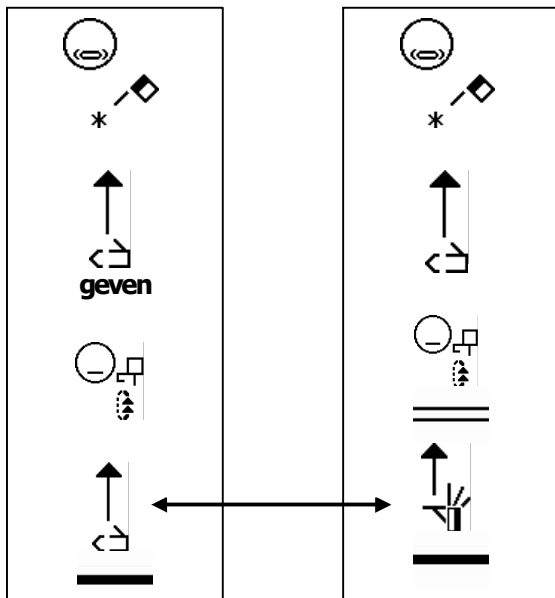
(geven aan jou)

(zij)

(geven aan hem of haar)

Het werkwoordgebaar verandert van **richting**, afhankelijk van de persoon. Een veranderlijk werkwoordgebaar in VGT. Dit oefenen we ook samen met de kinderen. We leren tijdens de lessen grammatica wat werkwoordgebaren zijn. Dat er werkwoordgebaren zijn die veranderen en dat er zijn die niet veranderen.

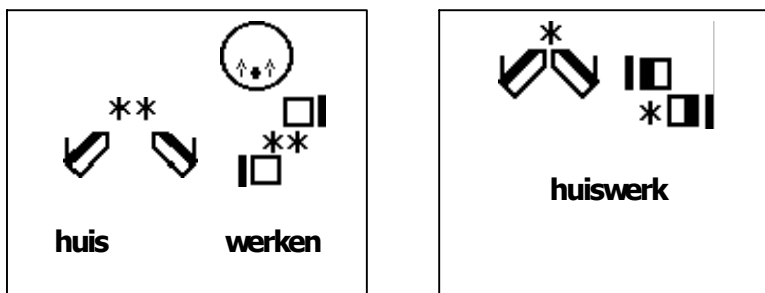
Maar **handvormen** kunnen ook veranderen in een gebaar. Ik kan bijvoorbeeld het werkwoordgebaar 'geven' gebruiken.
Ik geef een bloem.

Je ziet hoe bij de eerste zin het werkwoordgebaar 'geven' wordt gebruikt en bij de tweede zin is de handvorm anders. Hier veranderd de 'classificier handvorm'.

Een gebaar kan ook veranderen als het om een **samenstelling** gaat. Een samenstelling in VGT kan op verschillende manieren gebeuren.

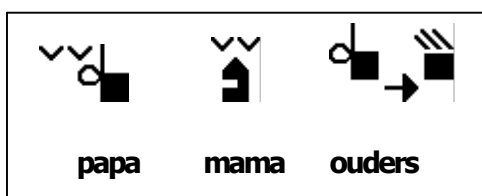
Het kan lijken op het Nederlands bijvoorbeeld bij de woorden 'huis' en 'werk' = huiswerk. Hier zie je wel een verschil in parameters tussen de gebaren.

Bij huis en werken zijn er meer aanrakingen en is de oriëntatie van de handvormen ook anders.

Maar het kan ook anders zijn, het kan een andere volgorde hebben 'bloedneus' = neus + bloeden.

Of een woord in het Nederlands kan een samenstelling zijn in VGT. Bijvoorbeeld het gebaar 'ouders' is een samensmelting van de gebaren 'mama' en 'papa'. Waarbij er weer en verschil is in parameters.

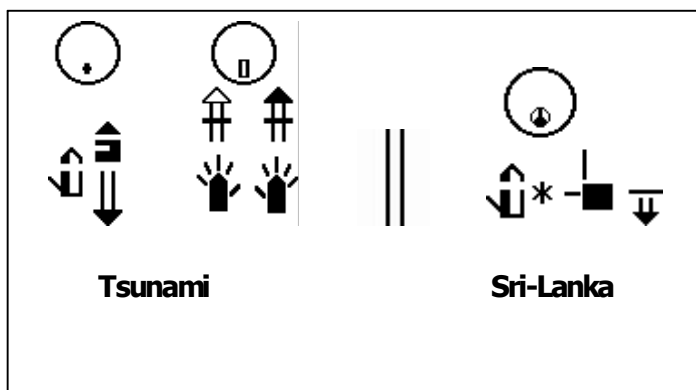

d) Gebarenschat, de kinderen leren nieuwe gebaren.

December 2004, een tsunami brengt verwoesting in Azië. De kinderen zien dit op het nieuws, ze hebben veel vragen en kennen verschillende gebaren nog niet. Zoals bijvoorbeeld, Tsunami, Sri-Lanka, platen van de aardkorst, ...

Als we met de kinderen éénmaal de gebeurtenis besproken hebben en de gebaren aangeleerd hebben. Hoe kunnen ze die dan onthouden?

Is het voldoende om de woorden in het Nederlands op te schrijven? Gaan ze het Vlaamse gebaar ervoor dan onthouden?

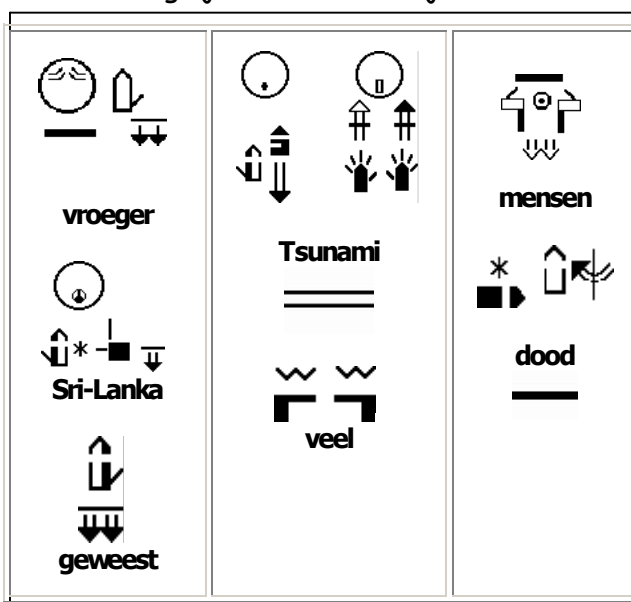
e) Begrijpend lezen, de kinderen leren ook begrijpend lezen in GebarenSchrift.

Begrijpend lezen is voor veel leerlingen een lastig onderdeel. Oefenen met teksten is de enige manier om een beter inzicht te krijgen in de structuur van teksten. Daarnaast hebben leerlingen uitleg nodig over de begrippen die hierbij aan de orde komen.

Er is een bepaalde opbouw in de ontwikkeling van het begrijpend lezen:

-Van woord naar zin

In de oefeningen gaat het erom de belangrijkste woorden in een zin te ontdekken. Aan enkele belangrijke woorden zie je vaak al waar de zin over gaat.

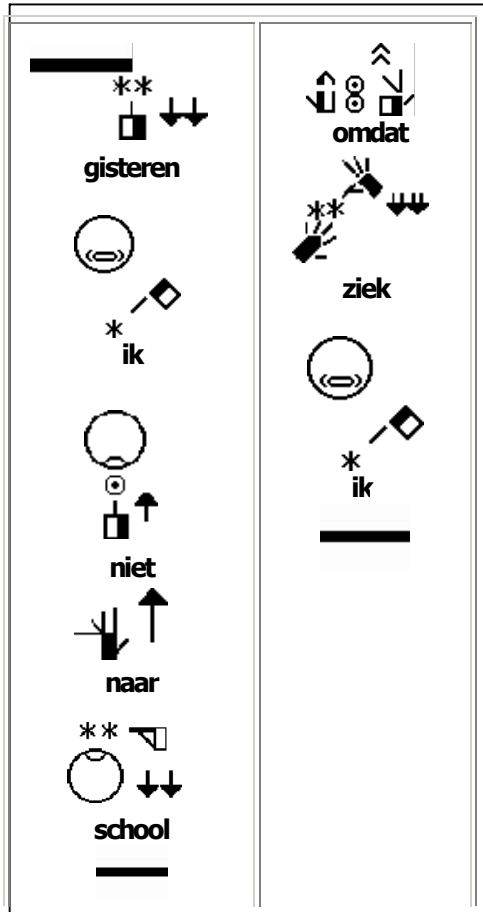
Kernwoorden hier kunnen zijn:

- .Sri-Lanka
- .Tsunami
- .mensen dood

-Van zin naar zin

Aandacht voor signaalwoorden en verbindingswoorden tussen zinnen. Signaalwoorden vormen een brug tussen zinsdelen of zinnen, en zijn daarom erg belangrijk voor het begrijpen van een tekst. Zo leer je het vervolg van een tekst te voorspellen.

Verwijswoorden, hier zet je de zinnen van een tekst in de goede volgorde. Ook hier gaat het om signaalwoorden en verwijswoorden: aan de signaal- en verwijswoorden zie je vaak wat de volgende zin moet zijn.

'Omdat' kan hier een brug vormen.

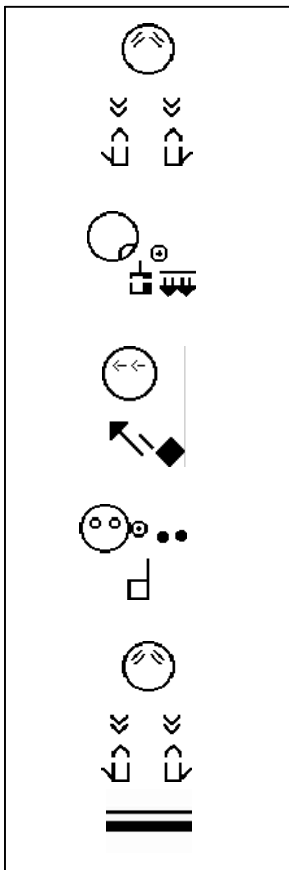
-Van blok naar strekking

De totale structuur van de tekst, het gaat daarbij om de totale structuur van de tekst. Een korte tekst lezen en kunnen vertellen waarover het verhaal gaat. Een titel bij het verhaal bedenken, het begin en het einde van het verhaal moeten de leerlingen lezen, de rest moeten ze er zelf bijmaken. Vragen over de tekst kunnen beantwoorden.

De kinderen maken hetzelfde proces door als horende kinderen met Nederlands. Eerst concentreren de kinderen zich vooral op elk gebaar apart. Na veel lezen en oefening beginnen ze zinnen vlot te lezen en begrijpen. Eens ze die zinnen vlot kunnen lezen vragen we de kinderen om dezelfde zin te zoeken maar dan in het Nederlands.

f) Link tussen VGT en Nederlands

De link tussen VGT en Nederlands kunnen we bijvoorbeeld leggen door de twee talen op bord visueel te vergelijken.

waarom meisje zij huilen waarom?

dat meisje huilt waarom?

waarom huilt dat meisje?

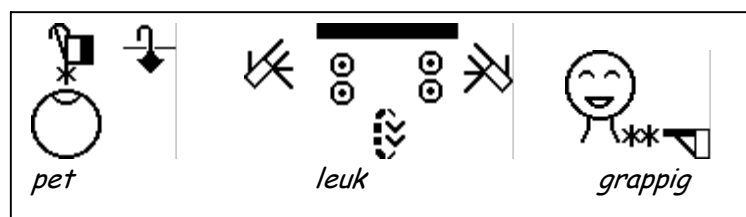
De leerlingen zien hier duidelijk het verschil tussen de VGT en het Nederlands. Ze kunnen hier zelfs woord per woord met de gebaren vergelijken om de verschillen te zien. Hoe is een zin in VGT opgebouwd en hoe is dat in het Nederlands?

Met GebarenSchrift kan je het visueel duidelijk maken door het op te schrijven.

GebarenSchrift kan ook in de lessen Nederlands gebruikt worden. Bijvoorbeeld bij een les over synoniemen en homoniemen. Hieronder staat een voorbeeld.

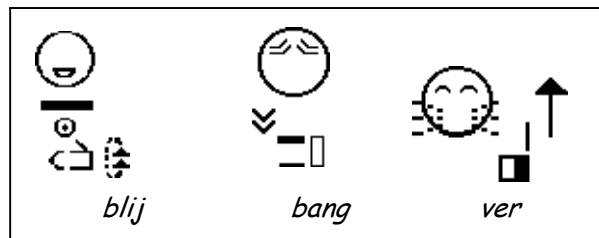
Wij hadden een reuze pret in Bobbejaanland.

pret =

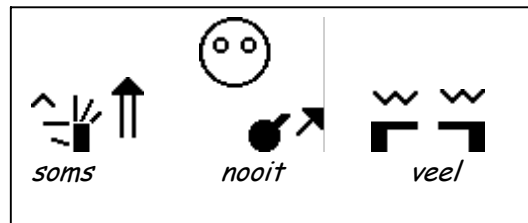
Mijn mama was verheugd dat ze op reis mocht.

verheugd =

Mijn oma zit vaak te babbelen met haar burens.

vaak =

**bij de oefeningen van de leerlingen staat het Nederlands er onder het GebarenSchrift niet bij!*

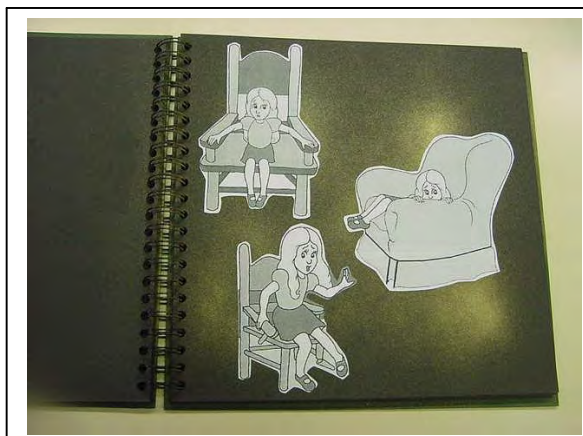
12. Een groot misverstand!

Het is dus niet zo dat er uren met de leerlingen GebarenSchrift schrijven geoefend wordt. GebarenSchrift is net zoals geschreven Nederlands een onderdeel van de les om de taal die wordt onderwezen beter te begrijpen, voor te stellen en te kunnen onthouden. GebarenSchrift geeft de leerlingen ook een meerwaarde aan VGT, het lijkt niet meer als een 'losse flodder' maar je kan het zien en opschrijven!

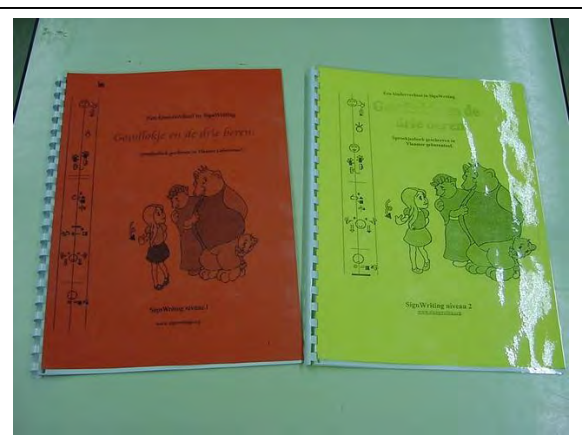
13. Project samenwerking met Valerie Sutton.

September 2004, Kasterlinden stapt in het 'Literacy project' dat Valerie Sutton (www.signwriting.org) aanbiedt op haar website. Wat houdt dit project in?

De school en leerkrachten gaan akkoord materiaal te ontvangen en gebruiken om GebarenSchrift bij de leerlingen aan te leren. En hun ondervindingen te rapporteren aan Valerie in de vorm van verslagen. (<http://www.signwriting.org/belgium/kasterlinden10.html>) Er wordt hier gewerkt met het verhaal van "Goudlokje en de drie beren."

Het vertelboek van de leerkrachten.

Het verhaal in verschillende niveau's-leerlingen

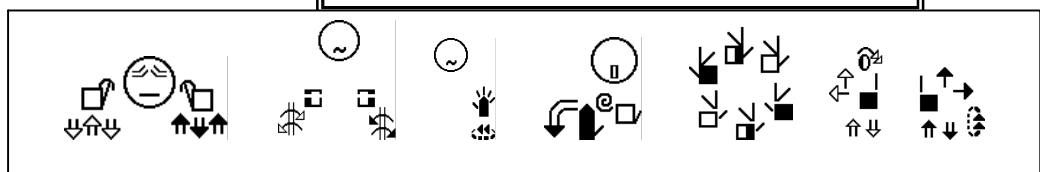
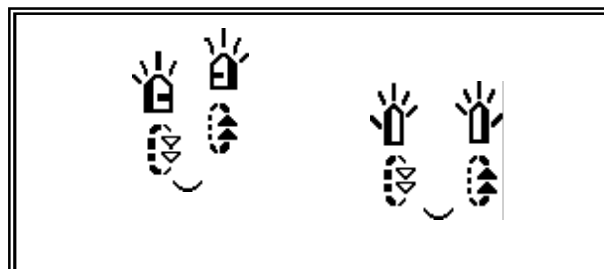
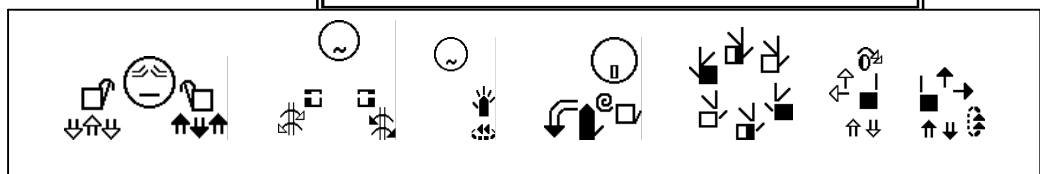
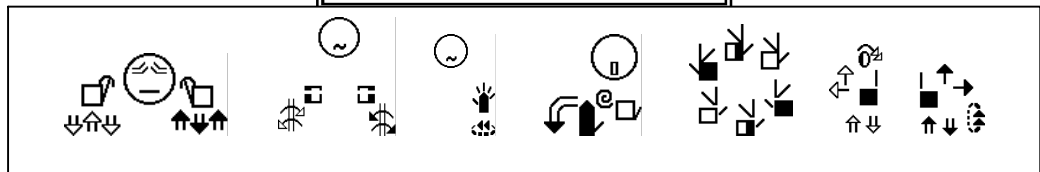
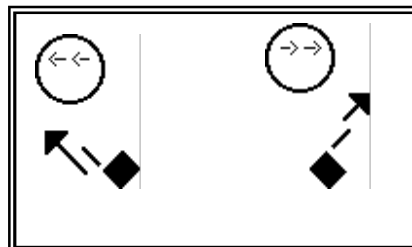
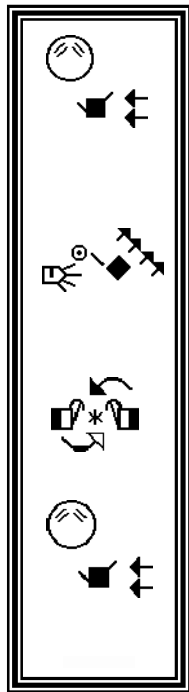
.Op de "SignWriting List" (<http://www.signwriting.org/forums/email/sw189.html>) worden vragen over spelling van GebarenSchrift of gebruik van GS in het onderwijs of onderzoek van gebarentalen beantwoord en besproken door Valerie en haar team, maar ook door andere gebruikers van GS in andere landen.

**alle informatie op de Swlist is in het Engels.*

14. Voorbeelden van werkblaadjes.

Spelling

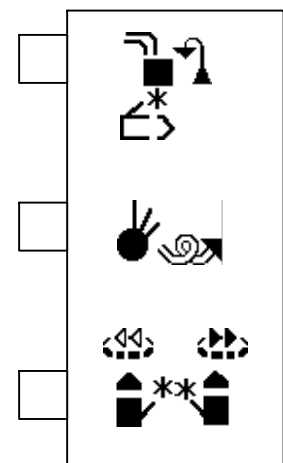
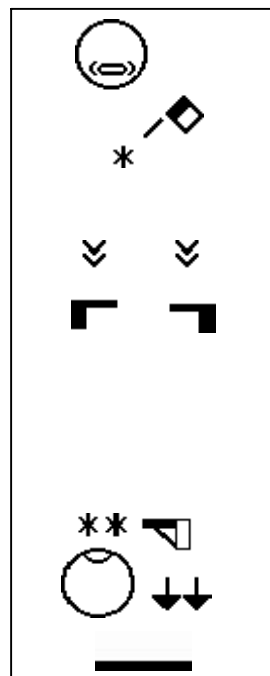
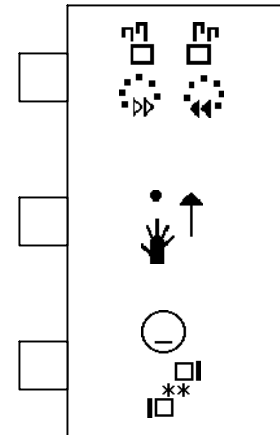
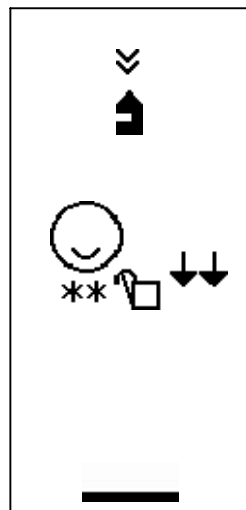
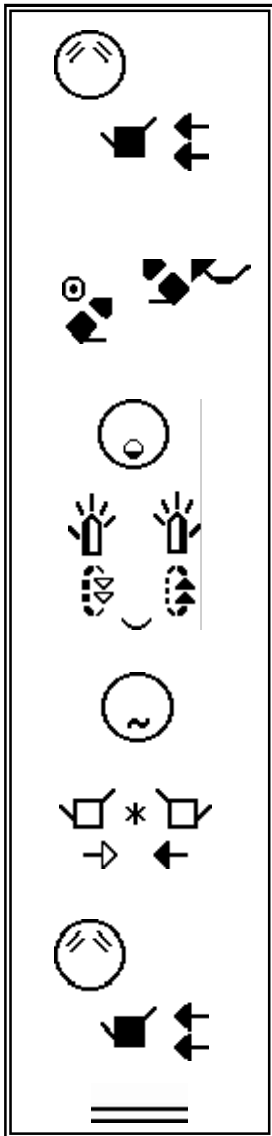
Bij deze oefening moet de leerlingen de verschillen tussen de 2 gebaren zoeken en aanduiden welke parameters verschillend zijn.

Zinsbouw

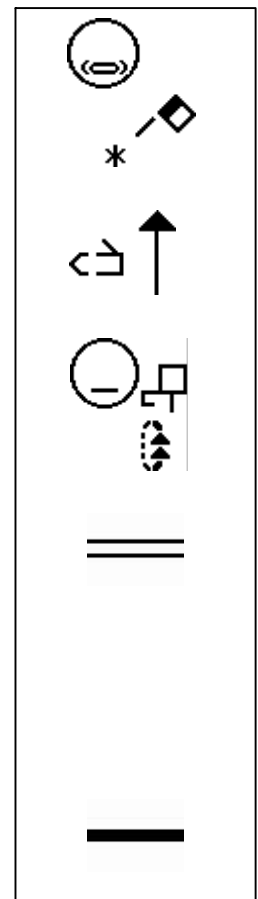
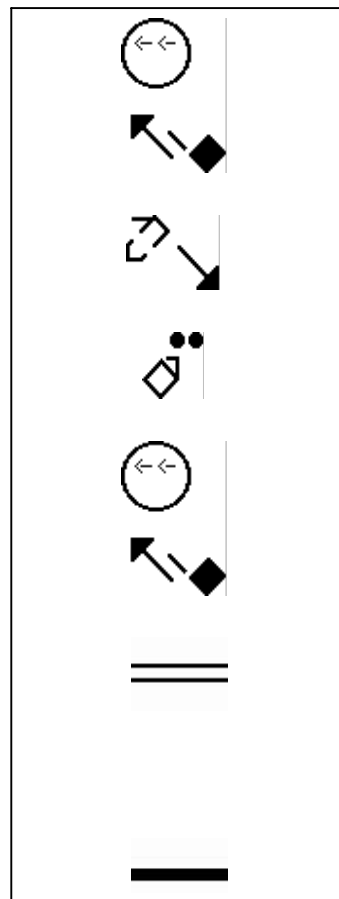
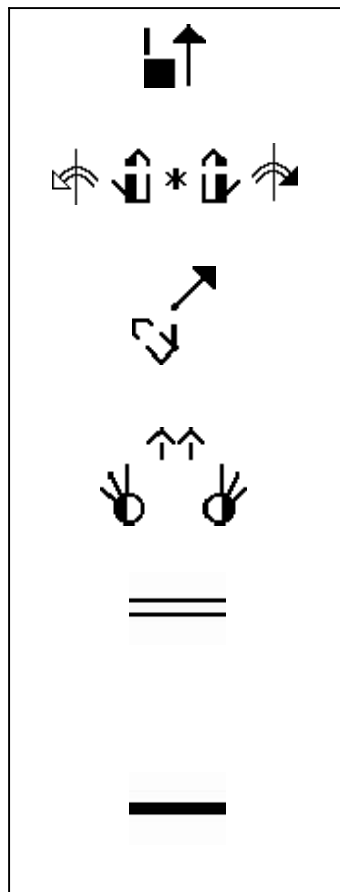
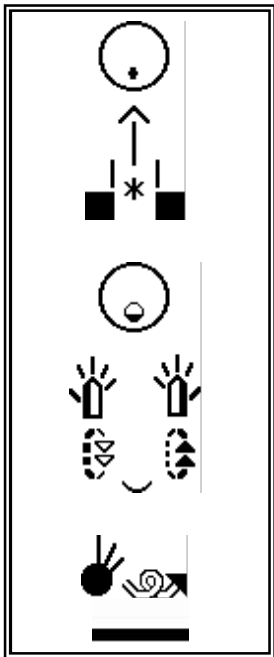
Bij deze oefening moeten de leerlingen het juiste 'werkwoordgebaar' in de zin invullen.

Bv: zin 1 'MAMA ETEN' (ZOEKEN, HALEN, MAKEN)

Woordbouw

De leerlingen moet hier denken hoe de handvorm in het werkwoordgebaar 'geven' veranderd afhankelijk van het onderwerp. (beker, doos, ...)

Gebarenschat

De leerlingen hebben nieuwe woorden geleerd en die koppelen ze nu aan de uitleg ervoor in VGT.

	<p>beduusd kijken</p>		<p>dat is vreemd/ dat is raar</p>
		<p>de verhuizers</p>	

Link tussen VGT en Ndl

De leerlingen hebben over lokaliseren geleerd in VGT en over verwijswaarden (hij,zij, ik, ze, wij..) in de Nederlandse les. Nu kijken ze naar de 2 talen naast elkaar en zoeken gelijkenissen en verschillen.

Ze schrijven bij dezelfde zinnen dezelfde nummer en schrijven bij de zinnen in VGT over hoeveel personen het gaat.

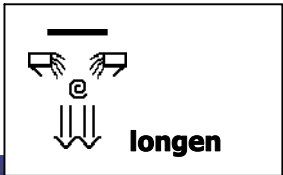
The worksheet is divided into four vertical columns, each containing a series of icons. Below each column is a small square box for writing a number. The first and third columns have a larger square box below them for writing a sentence. The second and fourth columns have a larger square box below them for writing a sentence.

Dat boek is niet van mij.

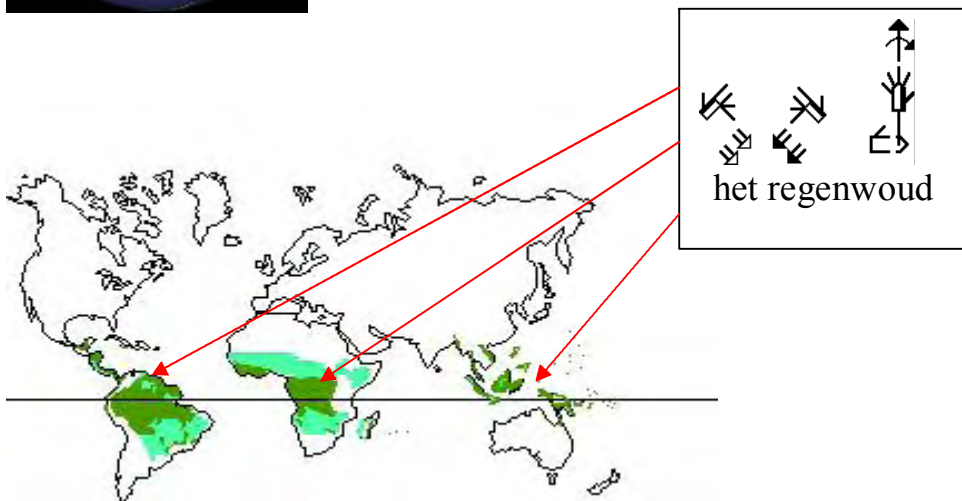
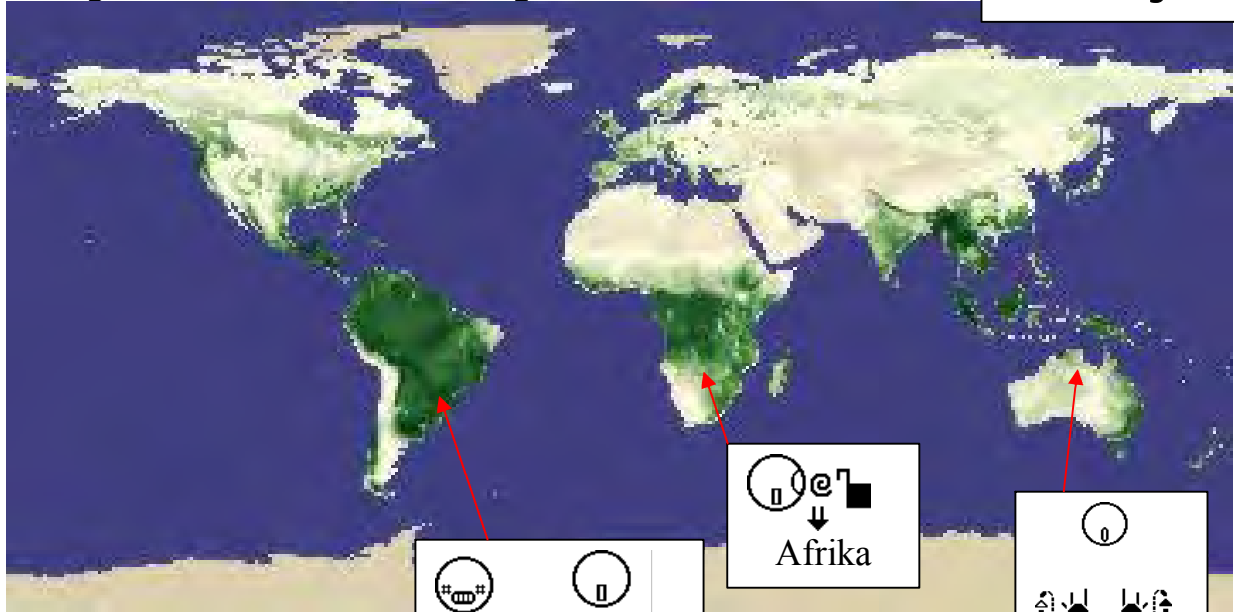
Hij en zij werken daar aan de tafel,
ze oefenen GebarenSchrift.

Ze wandelen naar huis.

W.O. met GebarenSchrift in.

Het regenwoud noemt men ook de longen van de aarde.

Nog vragen?

Mail naar katjesaar@hotmail.com.